

Werk en privé bijten elkaar niet

Zit je net te eten, belt een klant. Of er komt een belangrijke nieuwe opdrachtgever langs op het moment dat je dochter een offday heeft. En als je dan eindelijk in bed ligt, kun je niet slapen want dat lastige gesprek met je medewerker spookt nog door je hoofd. Allemaal voorbeelden van de moeilijke scheiding tussen werk en privé die ondernemers bekend in de oren zal klinken. En dat is ook niet vreemd als je nagaat dat uit een recente enquête van De Zaak en ING Economisch Bureau blijkt dat bijna alle ondervraagde ondernemers zeggen dat werk en privé in elkaar overlopen¹.

Werk en privé zijn niet te scheiden

Werk en privé zijn niet te scheiden. Dat geldt voor veel mensen in loondienst, maar nog meer voor ondernemers. Dit komt vooral doordat ondernemers een veel grotere werkdruk hebben, waardoor de scheiding sowieso onder druk komt te staan. Immers iemand die gemiddeld 55 uur werkt in de week, kan dat niet in vijf werkdagen van negen tot vijf stoppen. Met als gevolg dat een ondernemer onherroepelijk ook delen van de avond of het weekend moet inleveren. Hoe vaak komt het niet voor dat u 's avonds na het eten toch nog even een offerte afmaakt? Of in het weekend voor een paar

¹ Resultaten van een grootschalige internet enquête onder bijna 900 ondernemers uitgezet door De Zaak en ING Economisch Bureau in maart 2009.

uur naar kantoor rijdt om de bespreking van maandag voor te bereiden? Vooronderstelde verschillen tussen mannen en vrouwen zijn er nauwelijks, behalve dat mannen vaker 's avonds van huis zijn, terwijl vrouwen sneller delen van het weekend reserveren voor het bedrijf.

... maar velen hebben er ook zelf voor gekozen

Een gemiddelde ondernemer is dus relatief vaak in touw voor het bedrijf en heeft veel moeite om werk en privé te scheiden. Maar toch klagen de meeste ondernemers hier niet over. De flexibele werktijden en vrijheid waren immers belangrijke redenen om een eigen bedrijf te starten. Ook het feit dat veel ondernemers van hun hobby werk hebben gemaakt, maakt het makkelijker om veel tijd in het bedrijf te steken. Daar komt bij dat niet alle activiteiten per definitie een grote druk op de ondernemer leggen. Het bezoek van een netwerkbordel aan het begin van de avond kan immers ook heel ongedwongen zijn. De zelfverkozen werkdruk blijkt overigens ook uit het feit dat een merendeel van de ondernemers zegt aan het begin een goede inschatting te hebben gemaakt van de tijd die het bedrijf zou vragen.

En dus wordt het nauwelijks als probleem ervaren

Mede doordat werkdruk zelfverkozen en ingecalculeerd is, leidt de moeilijke scheiding tussen werk en privé maar bij een beperkt gedeelte van de ondernemers daadwerkelijk tot problemen. Maar dat geldt niet voor alle ondernemers. Een moeilijke scheiding tussen werk en privé blijkt hand in hand te gaan met de duur van het ondernemerschap.

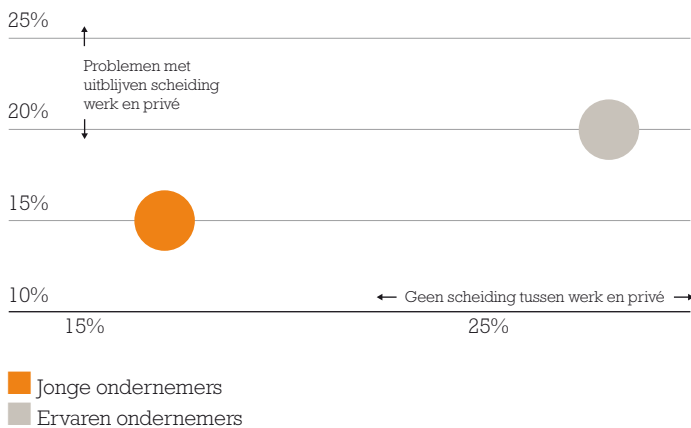
Figuur 1 Aantal uur dat ondernemers gemiddeld aan bedrijf besteden

*Jonge ondernemer heeft minder dan drie jaar ervaring. Een ervaren ondernemer meer dan drie jaar

Bron: Enquête De Zaak & ING Economisch Bureau

Figuur 2 Scheiding werk en privé vager bij ervaren ondernemers

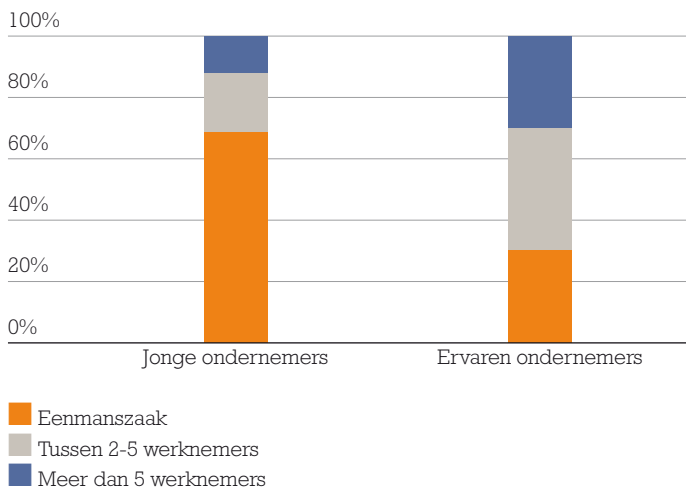

Bron: Enquête De Zaak & ING Economisch Bureau

Balans werk en privé steeds negatiever met de tijd ...

Ervaren ondernemers hebben meer moeite met loslaten van hun bedrijf dan starters. Dit komt niet zozeer omdat deze ondernemers meer verknocht zijn met hun bedrijf dan starters. In tegendeel zou je zelfs denken, maar ervaren ondernemers zijn wel geneigd veel meer uren in het bedrijf te stoppen. Zij werken gemiddeld 60 uur, gaan 'slechts' 3 weken per jaar met vakantie en liggen 's nachts vaker wakker van het bedrijf. Deze ondernemers hebben trouwens niet alleen te maken met een alom afwezige scheiding tussen werk en privé, maar ervaren de overlap tussen ook het vaakst als probleem. Zo blijkt uit figuur 2 dat bijna een

Figuur 3 Ervaren ondernemers beheren grotere bedrijven

Bron: Enquête De Zaak & ING Economisch Bureau

derde van de ervaren ondernemers werk en privé niet van elkaar kunnen scheiden en dat 20% daarvan dat ook nog eens als probleem ervaart. Een verklaring hiervoor is dat naarmate bedrijf langer bestaat ook de grootte van het bedrijf toeneemt met alle zorgen en verantwoordelijkheden die daaraan verbonden zijn. Zo heeft driekwart van de ervaren ondernemers minimaal 1 werknemer in dienst, terwijl dit bij jonge ondernemers maar een derde is (figuur 3).

... of zijn starters gewoon naïef

Starters hebben een betere balans tussen werk en privé. En gekeken naar de uren die zijn in het bedrijf steken lijkt dat ook zo te zijn. Toch is dat niet de enige reden waarom starters over het algemeen minder moeite hebben met de vaak afwezige scheiding tussen werk en privé. En dat komt omdat ze juist begonnen zijn. Is het niet noodzakelijk om veel tijd en moeite in de start van een bedrijf te steken om het later tot een succes te maken? De achterban snapt dat waarschijnlijk maar al te goed. Naarmate je langer bezig bent als ondernemer, zal diezelfde achterban echter ook sneller ongeduldig worden. En dat zet juist weer meer spanning op de scheiding tussen werk en privé (box 1).

Box 1 Optimistische starters

Bij de start van een onderneming overlappen werk en privé elkaar wel, maar de mate waarin dat gebeurt, is duidelijk minder groot dan bij ervaren ondernemers. De overlap wordt ook veel minder vaak als problematisch ervaren, net als het eventuele gebrek aan tijd voor privéleven. De gemiddelde starter is zelfs wat optimistisch en geeft veel vaker aan dat bij de start van het bedrijf gedacht werd dat werk en privé moeilijker te combineren was. Misschien komt dat omdat starters nog minder avonden van huis zijn, minder vaak doorwerken in het weekend en ook nog eens minder vaak wakker liggen van het bedrijf. Daarnaast werkt de privépartner veel minder vaak mee. Ook een omstandigheid die volgens ondernemers de scheiding tussen werk en privé bemoeilijkt. Overigens moet hierbij wel worden opgemerkt al deze zaken oplopen met de duur van het ondernemerschap. Het optimisme kan dus met de jaren wel degelijk omslaan in een wat pessimistischere kijk op de scheiding tussen werk en privé.

Maar het is niet altijd privé dat onder druk staat

In het voorgaande gaan we er vanuit dat met name privé-zaken onder druk komen in de scheiding werk en privé. Maar dat is lang niet altijd het geval. Denk maar eens aan een huilend kind net op het moment dat je aan het werk wil gaan of de was die uit de machine moet worden gehaald. Maar liefst een vijfde van de ondernemers geeft dan ook aan dat werk veel vaker onder druk staat dan privé. Hierbij gaat het voornamelijk om thuiswerkende ondernemers. Vooraf veronderstelde verschillen tussen mannen en vrouwen doen zich op dit gebied overigens niet voor.

Werken vanuit huis verergert overlap werk en privé

De meeste thuiswerkende ondernemers ervaren dat de fysieke nabijheid van werk en privé ertoe leidt dat beide ook meer in elkaar overlopen. Maar deze nabijheid zorgt er ook voor dat een ondernemer meer aandacht kan hebben voor privé zaken. Je dochter loopt net iets makkelijker binnen met een mooie tekening en wanneer je zoon gevallen is met voetballen ben je ook in de buurt. Daarbij komt dat thuiswerkers veel vaker hun partner bij het bedrijf betrekken. Ook dat zorgt waarschijnlijk voor een betere balans tussen werk en privé. En anders zorgt het er in ieder geval voor dat de partner goed op de hoogte is van de activiteiten die het bedrijf vraagt. Ook dat vergroot waarschijnlijk het begrip voor de lange avonden en weekenden dat er doorgewerkt wordt. De druk op het privéleven vanuit het bedrijf is in dergelijke gevallen duidelijk minder groot, waardoor het gat tussen de tijd die ondernemers aan privé zaken willen besteden en de werkelijkheid dichterbij elkaar liggen bij thuiswerkers (box 2).

Box 2: Thuiswerken bevordert contact met gezin

Ondernemers met het bedrijf aan huis kenmerken zich door hun kleinschaligheid en parttime ondernemerschap. Daarnaast is het duidelijk dat deze ondernemers veel vaker voor het vak gekozen hebben om hun eigen tijd in te kunnen delen. Bedrijf aan huis maakt de scheiding tussen werk en privé echter ook moeilijker, mede doordat ondernemers sneller geneigd zijn om ook buiten kantooruren tijd in het bedrijf te steken. Daar staat echter wel tegenover dat het gezin – de groep die er volgens ondernemers het meest bij in schiet – dichtbij is waardoor thuiswerkende ondernemers veel vaker tevreden zijn met de tijd die zij aan privé zaken kunnen besteden. Activiteiten buitenshuis staan bij deze ondernemers wel vaker onder druk.

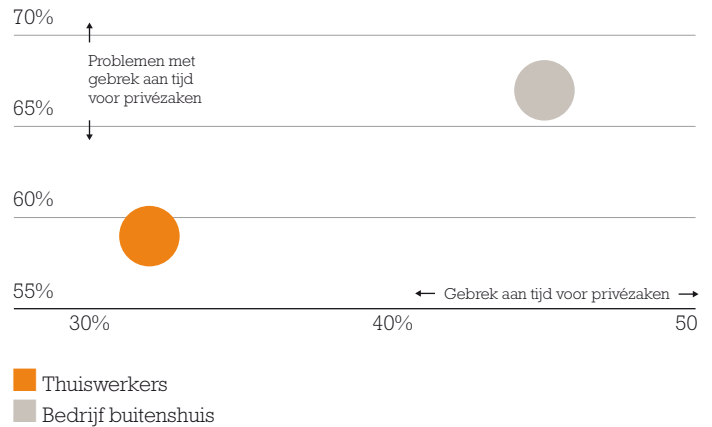
Nabijheid werk en privé zorgt voor betere balans en nachtrust

De nabijheid zorgt er niet alleen voor dat wenselijkheid en werkelijkheid dichterbij elkaar liggen. Uit figuur 4 valt ook af te lezen dat de problemen die met het ontbreken van tijd voor privé zaken gepaard gaan aanzienlijk kleiner zijn bij thuiswerkers. De balans wordt beter gevonden. Deze betere balans zorgt overigens ook voor een aanzienlijk betere nachtrust. Althans uit de enquête is gebleken dat thuiswerkers aanzienlijk minder vaak 's nachts wakker liggen van het bedrijf. Hiermee is overigens niet gezegd dat ondernemers hun bedrijf moeten verhuizen naar woonlocatie. Ook andere factoren, zoals het aantal werknemers, lijkt hierbij een belangrijke factor.

Werk en prive altijd onder druk

Ondernemen is hard werken. Het kost veel tijd, weekenden en avonden met als gevolg dat de scheiding tussen werk

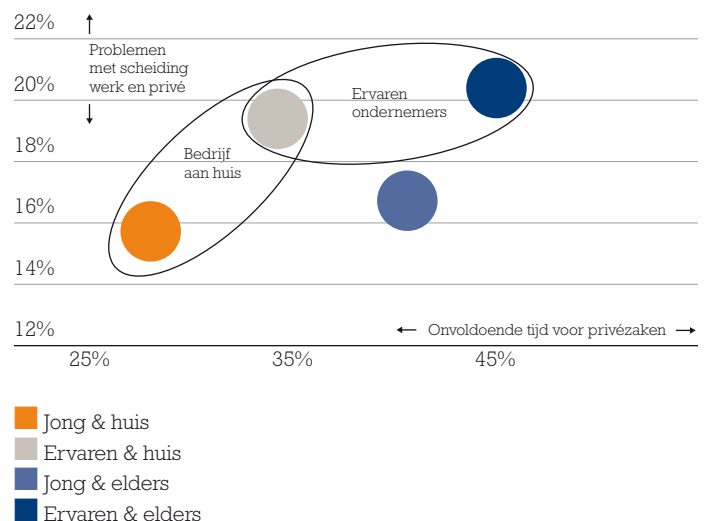
Figuur 4 Thuiswerkers minder gebrek aan tijd privé zaken

Bron: Enquête De Zaak & ING Economisch Bureau

en privé vervaagt. Opvallend is dat de balans tussen beide niet verbetert naarmate een ondernemer langer actief is. In tegendeel zelfs de scheiding tussen werk en privé wordt steeds moeilijker naarmate het ondernemerschap langer duurt. Thuiswerkers hebben hier iets minder last van. De fysieke nabijheid van werk en privé zorgt er namelijk voor dat thuiswerkende ondernemers gevoelsmatig meer tijd hebben voor beide activiteiten. Uiteindelijk blijken vooral ervaren ondernemers met bedrijf buitenshuis het vaakst tegen problemen in de scheiding tussen werk en privé aan te lopen (figuur 5).

Figuur 5 Ervaren ondernemers met bedrijf buitenshuis vaakst in de knel

Bron: Enquête De Zaak & ING Economisch Bureau

**Meer weten?
Kijk op ING.nl
Of bel met**

**Carlijn Bijvoet,
ING Economisch Bureau
020 563 44 47**

**Sanne Severens,
ING Retail MKB
020 652 27 17
www.ing.nl/starters**

**Dominique Allard,
De Zaak
023 553 55 00
www.dezaak.nl**

Disclaimer

De informatie in dit rapport geeft de persoonlijke mening weer van de analist(en) en geen enkel deel van de beloning van de analist(en) was, is, of zal direct of indirect gerelateerd zijn aan het opnemen van specifieke aanbevelingen of meningen in dit rapport. De analisten die aan deze publicatie hebben bijgedragen voldoen allen aan de vereisten zoals gesteld door hun nationale toezichhouders aan de uitoefening van hun vak. Deze publicatie is opgesteld namens ING Bank N.V., gevestigd te Amsterdam en slechts bedoeld ter informatie van haar cliënten. ING Bank N.V. is onderdeel van ING Groep N.V. Deze publicatie is geen beleggingsaanbeveling noch een aanbieding of uitnodiging tot koop of verkoop van enig financieel instrument. Deze publicatie is louter informatief en mag niet worden beschouwd als advies. ING Bank N.V. betreft haar informatie van betrouwbaar geachte bronnen en heeft alle mogelijke zorg betracht om er voor te zorgen dat ten tijde van de publicatie de informatie waarop zij haar visie in dit rapport heeft gebaseerd niet onjuist of misleidend is. ING Bank N.V. geeft geen garantie dat de door haar gebruikte informatie accuraat of compleet is. De informatie in dit rapport kan gewijzigd worden zonder enige vorm van aankondiging. ING Bank N.V. noch één of meer van haar directeuren of werknemers aanvaardt enige aansprakelijkheid voor enig direct of indirect verlies of schade voortkomend uit het gebruik van (de inhoud van) deze publicatie alsmede voor druk- en zetfouten in deze publicatie. Auteursrecht en rechten ter bescherming van gegevensbestanden zijn van toepassing op deze publicatie. Overneming van gegevens uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron wordt vermeld. In Nederland is ING Bank N.V. geregistreerd bij en staat onder toezicht van De Nederlandse Bank en de Autoriteit Financiële Markten.

De tekst is afgesloten op 17 april 2009.

